

T.C.
KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI
Genel Sekreterlik

GÜRCİSTAN DETERJAN SEKTÖRÜ RAPORU

Bu belge, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından bastırılmıştır.

Belge No : 2012-RP-33/111

Revizyon No : 00

Revizyon Tarihi : -

ISBN :

Yayın Tarihi : 2012

Editör(ler) :

Tasarım :

Basım Yeri :

Matbaa Sertifika No :

Bu belgenin her türlü yayın hakkı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'na aittir.

Bu raporun basılması ve çoğaltılması Ajansın iznine tabiidir. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ismine atf yapılmak suretiyle alıntı yapılabilir.

T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

Cebrail Mah. Saray Sk. No: 1 37200 / KASTAMONU

Tel.: 0 (366) 212 58 52 Faks : 0 (366) 212 58 55

E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr

www.kuzka.gov.tr

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	ii
GİRİŞ	1
1. GÜRCİSTAN ile İLGİLİ GENEL BİLGİLER.....	2
1.1. Coğrafya	2
1.2. Nüfus	3
1.3. Ekonomik Durum	4
2. GÜRCİSTAN DETERJAN SEKTÖRÜ	9
2.1. Gürcistan'ın Türkiye'den Deterjan İthalatı	10
3. PAZAR ile İLGİLİ GENEL BİLGİLER	12
3.1. Gürcistan İle Ticarete Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	12
3.2. Dış Ticaret Mevzuatı, Gümrük Vergileri, Harçlar	12
4. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	15
5. ÖNEMLİ KURUMLARIN İLETİŞİM ADRESLERİ.....	16
KAYNAKÇA	17

TABLolar LİSTESİ

Tablo-1: Gürcistan ile İlgili Temel Bilgiler	2
Tablo-2: Gürcistan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	3
Tablo-3: Gürcistan'da Ücretli Çalışanların Aylık Ortalama Gelirleri	4
Tablo-4: Gürcistan'a Ait Bazı Temel Makroekonomik Göstergeler	5
Tablo-5: Gürcistan'ın İthalatını Oluşturan Başlıca Ürünler	6
Tablo-6: Gürcistan'ın Başlıca Ticari Partnerleri ile Ticaretine İlişkin Rakamlar, 2011.....	6
Tablo-7: Gürcistan'ın Türkiye'den İthalatının Bileşenleri	7
Tablo-8: Gürcistan'ın Türkiye'ye İhracatını Oluşturan Ürünler ve İhracat Miktarları	8
Tablo-9: Gürcistan'ın Deterjan İthalatı.....	10
Tablo-10: Türkiye'nin Gürcistan'a Deterjan İhracatı.....	11
Tablo-11: Türkiye'den İthalatı Gümrüğe Tabi Ürünler.....	14
Tablo-12: Önemli Kurumların İletişim Bilgileri	16

GİRİŞ

Yaklaşık 4,5 milyon nüfusa sahip olan Gürcistan, Türk üreticiler için önemli bir pazar haline gelmiştir. Gürcistan'ın Türkiye'ye coğrafi olarak yakın olması ve artan milli gelirine paralel bir şekilde tüketim alışkanlıklarının değişmesi, Türkiye ve Gürcistan arasındaki ticaret hacmini her geçen yıl arttırmaktadır.

2003 yılında yaşanan yönetim değişikliğinin ardından, geçmişe kıyasla görece istikrarlı bir döneme giren Gürcistan, liberalleşme yönündeki adımlarını ticaret alanına da taşıyarak dış ticaret ve gümrük mevzuatlarında sadeleştirmeler gerçekleştirmiştir. Pek çok ülke ile serbest ticaret anlaşmaları yaparak ticaret hacmini arttıran Gürcistan'ın en önemli ticari partneri Türkiye'dir. Özellikle Rusya ile yaşadığı siyasi sorunlar ve neticesinde ortaya çıkan sıcak çatışma, Gürcistan için geleneksel bir tedarikçi olan Rusya'nın bu konumunu yitirmesine neden olmuştur. Bu durum da Türkiye'nin Gürcistan nezdinde artan ticari önemine katkıda bulunan bir unsur olmuştur.

Türkiye ile Gürcistan arasındaki ulaşım, karayolu, denizyolu ve havayolu ile sağlanabilmektedir. Karadeniz Sahil Yolu'nun faal hale gelmesiyle birlikte karayolu taşımacılığı oldukça etkin hale gelmiştir. Ayrıca iki ülke arasındaki düzenli uçak seferleri ile de Gürcistan'a ulaşmak mümkündür. Yapım çalışmalarına başlanılan Bakü – Tiflis – Kars demiryolu hattının da kullanıma açılmasıyla iki ülke arasındaki ulaştırma maliyetleri daha uygun hale gelecektir.

Deterjan sektörü özelinde hazırlanan bu çalışmada Gürcistan'a ve Gürcistan ekonomisine dair genel bilgiler, Türkiye ile Gürcistan arasındaki ticaret hacmi ve ticarete konu olan ürünler, Gürcistan'ın deterjan ithalatı, Gürcistan piyasasında faaliyet gösteren deterjan firmaları ve ülkenin dış ticaret ve gümrük mevzuatı konularında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Son bölümde ise Gürcistan'da iş yapmak isteyen firmalar için yararlı olabilecek kurumların iletişim bilgilerine yer verilmiştir.

1. GÜRCİSTAN ile İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Kafkasya bölgesinde yer alan Gürcistan 4,5 milyonluk nüfusa ve 69.700 km²'lik yüzölçümüne sahiptir. Türkiye'nin de yakın ilişki içerisinde olduğu Gürcistan farklı etnik grupları bünyesinde bulundurmaktadır. Başkent Tiflis'ten sonra Kutaisi, Zugdidi ve Batum şehirleri Gürcistan'ın en kalabalık şehirleridir.

Tablo-1: Gürcistan ile İlgili Temel Bilgiler

Konu	Açıklama
Başkenti	Tiflis (1,1 Milyon)
Resmi Dili	Gürcüce
Nüfusu	4,5 Milyon (2011)
Yüzölçümü	69,700km ²
Kişi Başına GSYİH	3,215 ABD Doları (2011)
Para Birimi	Lari
Büyük Kentleri	Kutaisi (193 Bin), Zugdidi (175 Bin), Batum(124 Bin)
Etnik Gruplar	%83 Gürcü, %6,5 Azeri, %5,7 Ermeni, %1,5 Rus

Kaynak: Merkezi Haberalma Teşkilatı, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>, Erişim Tarihi: 21.05.2012

Özellikle 2008 yılında Rusya ile yaşanan çatışmanın ve 2009 yılından itibaren etkileri hissedilmeye başlanan küresel krizin etkisiyle gerek ekonomik gerekse sosyal açıdan zor bir döneme girmiştir. Ancak 2011 yılında toparlanmaya başlayan Gürcistan, o dönemden bu yana gelişme kaydetmektedir.

Pek çok Gürcü, yurtdışında çalışarak Gürcistan'daki ailesine maddi yardımda bulunmaktadır. Bu da Gürcistan ekonomisi için önemli bir gelirdir. İhracatı oldukça kısıtlı olan ülkeye döviz girişi için önemli bir yol olan işçi dövizleri, özellikle Rusya ile yaşanan çatışmalar sonrasında, bu ülkede çalışan Gürcülerin işlerini kaybetmeye başlamaları ile azalmaya başlamıştır.

1.1. Coğrafya

Kuzeyde Rusya Federasyonu, güneyde Ermenistan, güneydoğuda Azerbaycan, batı ve kuzeybatısında Türkiye ile çevrili olan Gürcistan'ın bu ülkelere toplam kara sınırı uzunluğu yaklaşık 2000 kilometredir. 310 kilometrelik bir kıyı şeridinde de sahip olan Gürcistan'ın özellikle bu kıyı kesimlerinde ılık, nemli bir iklim yapısı vardır. Kuzeyden ve güneyden

yüksek dağ sıraları ile çevrili olan Gürcistan'ın doğu ve kuzey bölgelerinde ise sert kara iklimi hakimdir.

Harita-1: Gürcistan Haritası

Kaynak: Merkezi Haberalma Teşkilatı, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>, Erişim Tarihi: 21.05.2012

Kafkasya bölgesinin en çok yağış alan ülkelerinden olan Gürcistan'ın topraklarının yaklaşık % 35'i ormanlarla kaplıdır. Çok sayıda ırmağa, göle ve mineral su kaynağına sahip olan Gürcistan, doğal hayat bakımından çok zengin bölgelere sahiptir ve bu zenginliği gerek turistlerin gerekse araştırmacıların ilgisini çekmektedir.

1.2. Nüfus

4,5 milyonluk nüfusu ile Gürcistan, küçük bir ülke olarak değerlendirilebilir. 1989 yılında 5,5 milyon civarında olan ülke nüfusu, geçen zaman içinde çeşitli nedenlerden dolayı azalmıştır. Bunların başında bu süre zarfında ülkenin yapısında meydana gelen değişiklikler yani Abhazy ve Güney Osetya bölgelerinin Gürcistan'dan bağımsızlığını ilan etmeleri, sürekli ve yoğun biçimde verilen dış göçtür. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı Tablo – 2'de belirtilmiştir.

Tablo-2: Gürcistan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	Nüfusa Oranı	Erkek	Kadın
0-14	% 15,6	383.856	333.617
15-64	% 68,3	1.511.844	1.620.727
65 Yaş ve Üzeri	% 16,1	293.143	442.687

Kaynak: Merkezi Haberalma Teşkilatı, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>, Erişim Tarihi: 21.05.2012

Gürcistan İstatistik Dairesi'nin 2011 yılı verilerine göre nüfusun yaklaşık 2,3 milyonu şehirlerde yaşarken, 2,1 milyonu kırsal kesimlerde yaşamaktadır. Özellikle çalışma çağındaki olan nüfusun miktarı oldukça fazladır. 2006 yılında yapılan bir çalışmaya göre nüfusun %55,6'sı tarım, %8,9'u sanayi, %35,5'i ise hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Ücretlilerin aylık ortalama gelirleri ise yıllar bazında şöyledir:

Tablo-3: Gürcistan'da Ücretli Çalışanların Aylık Ortalama Gelirleri

	2006	2007	2008	2009	2010
Aylık Ortalama Maaş	277,2 Lari	368,1 Lari	534,9 Lari	556,8 Lari	597,6 Lari*

Kaynak: Gürcistan İstatistik Servisi, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>, Erişim Tarihi: 11.06.2012

*1Lari=0,609 ABD Doları

1.3. Ekonomik Durum

Gürcistan, özellikle Sovyetler Birliği döneminde ekonomik açıdan diğer birlik ülkelerine göre daha iyi durumdayken, Sovyetler Birliği sonrası dönemde serbest piyasaya intibakta sıkıntılar yaşamış, bu sıkıntılar ise GSYİH, kişi başına düşen gelir, işsizlik, ithalat ve cari işlemler açığı gibi göstergelerde kendini somut biçimde ortaya koymuştur. Özellikle 1990'ların başından itibaren başlayan iç çatışmalar ve ayaklanmalar da bu olumsuz ekonomik performansın altında yatan unsurlar arasında sayılabilir.

Gürcistan'ın önemli gelir kaynakları turizm, ülkede bol miktarda yetiştirilen turuncgiller, çay ve üzumdür. Önemli yeraltı zenginliklerine sahip olan Gürcistan oldukça büyük miktarda manganez rezervine sahiptir. Sanayi alanında demir – çelik, metalürji, kimya, ağaç, gıda ve inşaat malzemeleri endüstrileri öne çıkmaktadır.

Bağımsızlık sonrası diğer eski Doğu Bloku devletlerinde olduğu gibi Gürcistan'da da hizmet sektörü GSYİH içinde önemli oranda artış göstermiştir. Bu süreçte sanayi sektörünün payı da yine diğer eski birlik üyesi ülkelerde olduğu gibi azalma göstermiştir. Bunun başlıca nedenleri arasında eski fabrikaların ve üretim tesislerinin teknolojilerinin yenilenememesi gelmektedir. Bundan dolayı, özellikle sanayi sektöründe doğrudan yabancı yatırımlar konusunda ülkede önemli bir beklenti oluşmuştur.

Ticaretin ve döviz kurunun serbestleştirilmesine yönelik çalışmaların 1994 yılında başlamasıyla birlikte geniş çapta özelleştirmeleri ve vergi reformunu da içeren bir istikrar paketi uygulanmaya başlamıştır. Bu paketle birlikte ülke ekonomisi toparlanma sürecine girmiştir. Bu toparlanma ve hızlı büyüme dönemi 1998 Rusya kriziyle birlikte kısa süreli bir sarsıntı geçirse de, ülke ekonomisi kısa sürede toparlanmaya başlamıştır. 2003 yılında %11,1

gibi önemli bir büyüme rakamı yakalayan Gürcistan, piyasa ekonomisine geçiş için önemli mesafe almıştır.

Ülke ekonomisinin en önemli sorunları arasında kayıt dışılık gelmektedir. Ülkenin istatistik dairesi tarafından ülke ekonomisinin yaklaşık %30'una denk geldiği tahmin edilen kayıt dışı ekonomi, IMF tarafından yapılan çalışmalara göre %60 seviyelerindedir.

Tablo-4: Gürcistan'a Ait Bazı Temel Makroekonomik Göstergeler

	2007	2008	2009	2010	2011
GSYİH (Milyar Dolar)	10.171,9	12.800,5	10.767,1	11.663,4	14.370,4
Kişi Başına GSYİH (Dolar)	2.314,6	2.921,1	2.455,2	2.629,0	3.215,4
Reel GSYİH Büyüme Hızı (%)	12,3	2,3	-3,8	6,3	7,0
Tüfe	11,0	5,5	3,0	11,2	2,0
İhracat (Milyar Dolar) FOB	1,232	1,495	1,133	1,574	2,189
İthalat (Milyar Dolar) CIF	5.212,2	6.301,1	4.500,2	5.278,2	7.057,8
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-3.980,1	-4.806,2	-3.366,6	-3.674,4	-4.868,7

Kaynak: Gürcistan İstatistik Servisi, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>, Erişim Tarihi: 11.06.2012

*Ocak ayını göstermektedir.

Küresel ekonomik krizinin etkilerini Gürcistan'ın makroekonomik verilerinde görmek mümkündür. GSYİH, 2007 yılından 2008'e geçildiğinde önemli sayılabilecek bir artış gösterirken 2008'den 2009'a geçişte ciddi bir düşüşle yeniden 2007 yılı seviyesine gerilemiştir. Ancak özellikle 2009 yılı sonundan itibaren artış trendine giren GSYİH, 2011 yılına kadar yükselmeye devam etmiştir.

Yine büyüme hızı da krizden etkilenen bir diğer önemli gösterge olmuştur. 2007 yılında % 12,3 gibi önemli bir orana ulaşan yıllık büyüme, kriz etkisini göstermesiyle 2008 yılında %2 seviyesine gerilemiştir. Krizin zirveye çıktığı 2009 yılında ise Gürcistan ekonomisi %3,8 gibi bir oranda küçülmüştür. Ancak kısa sürede toparlanma eğilimi kendini göstermiş ve önce %6,3 sonra %7 gibi yıllık büyüme oranları yakalanmıştır.

İthalat değerlerine bakıldığında, son dönemin makroekonomik göstergeler üzerinde en belirleyici unsuru olan küresel krizin yansımaları net olarak gözlemlenebilmektedir. Küresel krizin en yıkıcı olduğu dönemde 4,5 milyar ABD Doları seviyelerine gerileyen ithalat, 2 yıl içinde alım gücündeki artışa paralel olarak 7 milyar ABD Doları aşmıştır.

Tablo-5: Gürcistan'ın İthalatını Oluşturan Başlıca Ürünler

Ürün	2010 (Milyon Dolar)	2010 (%) (Toplam İthalata Oranı)	2011 (Milyon Dolar)	2011 (%) (Toplam İthalata Oranı)
Petrol ve Petrol Ürünleri	694,995	13,2	910,975	12,9
Motorlu Araçlar	401,757	7,7	510,545	7,2
Petrol Kökenli Gazlar	160,508	3,1	236,633	3,4
İlaç	191,938	3,7	201,377	2,9
Buğday	174,160	3,3	184,232	2,6
Cep Telefonları	111,376	2,1	133,661	1,9
Şeker	74,233	1,4	89,737	1,4
Sigara	78,991	1,5	86,742	1,2
Otomatik Bilgi İşlem Makineleri	49,662	0,9	75,923	1,1
Diğer Ürünler	3.260.856	62,1	4.525.872	64,1

Kaynak: Gürcistan İstatistik Servisi, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>, Erişim Tarihi: 11.06.2012

Gürcistan'ın ithalatının bileşenleri incelendiğinde özellikle enerjinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Motorlu araçlar ve sıvılaştırılmış petrol gazları yine önemli harcama kalemleridir. Burada dikkati çeken iki ithal ürün ilaç ve sigaradır. Özellikle ilaç konusunda dışarıya ciddi bir bağımlılık söz konusudur ve bu durum ithalat verilerinde de yakından gözlemlenebilmektedir.

Tablo-6: Gürcistan'ın Başlıca Ticari Partnerleri ile Ticaretine İlişkin Rakamlar, 2011

Ülke	İthalat*	İthalat %	İhracat *	İhracat %
Türkiye	1.272.426	18,0	227.583	10,4
Azerbaycan	610.793	8,7	425.906	19,5
Ukrayna	705.580	10,0	141.246	6,5
Çin	524.755	7,4	28.885	1,3
Almanya	480.587	6,8	49.056	2,2
Rusya	389.711	5,5	36.610	1,7
ABD	245.796	3,5	143.466	6,6

Kaynak: Gürcistan İstatistik Servisi, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>, Erişim Tarihi: 11.06.2012

*Milyon ABD Doları

Yukardaki tablo incelendiğinde Türkiye'nin Gürcistan'ın dış ticaretinde önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Özellikle ithalat alanında Türkiye, Gürcistan'ın en önemli partneri

durumundadır. Yüzde 18’lik bir oranla ithalatını Türkiye’den yapan Gürcistan, Azerbaycan ve Ukrayna’dan da yüksek oranlarda ithalat yapmaktadır. Bir dönem Rusya ile yakın olan ticari ilişkiler, 2008 yılı ve sonrasında Rusya ile yaşanan siyasi sorunlar ve nihayetinde ortaya çıkan sıcak çatışma ile zarar görmüştür ve bu iki ülke arasındaki ticaret hacminde ciddi bir daralma ortaya çıkmıştır.

Gürcistan’ın Türkiye ile olan ticaret hacmi ise Gürcistan’ın bağımsızlığını kazandığı 1991 yılından itibaren istikrarlı bir şekilde artış göstermiştir. Gürcistan ile Türkiye’nin toplam ticaret hacminin önemli bir kısmını Gürcistan’ın Türkiye’den yaptığı ithalat oluşturmaktadır. Yıllar geçtikçe artış eğilimi gösteren rakamlar, Türkiye açısından Gürcistan’ın önemli bir pazar olduğunu ortaya koyan önemli bir göstergedir. Gerek ulaşım kolaylığı gerekse Gürcistan’ın Rusya ile yaşadığı siyasi sorunlar Gürcistan açısından Türkiye’yi önemli bir tedarikçi olarak öne çıkarmaktadır ve bu eğilimin gün geçtikçe artarak devam etmesi beklenmektedir.

Türkiye’den yapılan ithalata, rakamlarına ve bileşenlerine yakından bakıldığında, geleneksel olarak inşaat sektöründe etkin olan Türk firmalarına ek olarak ilaç, plastik borular, kağıt mendil ve türevi ürünleri satışı yapan firmaların da etkinliği göze çarpmaktadır. İnşaat sektöründeki rakamlarda özellikle 2010 ile 2011 yılları arasında ortaya çıkan oldukça keskin artış, Gürcistan’da son dönemde artan turizm yatırımları ve altyapı yenileme çalışmaları ile birlikte değerlendirildiğinde, daha iyi anlaşılmaktadır. Yurtdışı tecrübesi, uzman kadrosu ve mali gücü ile Türk inşaat sektörü Gürcistan gibi hemen yanı başındaki bir pazara karşı duyarsız kalmamış ve gerekli girişimleri yaparak sonuç almaya başlamıştır.

Tablo-7: Gürcistan’ın Türkiye’den İthalatının Bileşenleri

Ürün	2010 İthalat	2011 İthalat
Yapı ve Yapı Malzemeleri	19.511.3000	42.738.100
Tüpler ve Plastik Borular	23.874.400	35.363.900
İlaç	38.123.600	33.929.400
Mendil ve Kağıt Mendil ve benzeri ürünler	27.452.000	33.379.900
Yalıtılmış Kablo ve Tel	12.965.200	28.904.800
Diğer Ürünler	765.078.800	1.098.110.800
Toplam	886.978.300	1.272.426.800

Kaynak: Gürcistan İstatistik Servisi, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>, Erişim Tarihi: 11.06.2012

Gürcistan'ın Türkiye'ye ihraç ettiği ürünler arasında hurdalar önemli bir yer tutmaktadır. SSCB'nin yıkılmasının ardından başta Rusya ve Ukrayna gibi ülkelerden de yoğun biçimde ithal edilen atık metaller Gürcistan ile Türkiye arasındaki ticarete de önemli bir kalemdir. Demir alaşımları da 2010 ve 2011 yılları arasında Türkiye'nin Gürcistan'dan ithal ettiği ürünlerin başında yer alırken, 2 yıllık dönemde bu tip ürünlerin ithalatı 2 katına çıkmıştır.

Tablo-8: Gürcistan'ın Türkiye'ye İhracatını Oluşturan Ürünler ve İhracat Miktarları

Ürün	2010 İhracat	2011 İhracat
Demirden Atık ve Hurda	88.925.000	82.692.100
Demir Alaşımları	24.397.700	50.501.800
Mineral ve Kimyasal, Azotlu Gübreler	16.932.100	19.152.200
Elektrik Enerjisi	10.415.400	12.312.800
Motorlu Araç	16.690.900	7.563.500
Diğer Ürünler	56.715.500	55.363.500
Toplam	214.103.700	227.583.800

Kaynak: Gürcistan İstatistik Servisi, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>, Erişim Tarihi: 11.06.2012

2. GÜRCİSTAN DETERJAN SEKTÖRÜ

Bu bölümde Gürcistan'ın deterjan sektörü üretim, tüketim, ithalat ve ihracat açılarından ele alınırken, çeşitli veri tabanlarından, raporlardan ve araştırmalardan derlenen bilgilerin yanı sıra, tüketim eğilimleri özellikle perakende satış yapılan marketlerde yerinde yapılan gözlemler ve incelemeler neticesinde ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Bir Ajans uzmanının Gürcistan ziyareti sırasında yaptığı inceleme neticesinde de ülkede tüketicilere sunulan ürünlerle ilgili bilgiler derlenmiştir.

Gürcistan'da en çok elde yıkama deterjanları talep görmektedir. İkinci sırada ise otomatik makinelerde kullanılan toz deterjanlar gelmektedir. Gürcistan'da son yıllarda artan çamaşır makinesi satışları, deterjan tüketimini de tetiklemiştir. Konsantre ürünlerin de pazara yavaş yavaş girdiği gözlemlenmektedir ancak bu ürünlere ilişkin tüketici farkındalığı henüz sınırlıdır. Ülkedeki gelir seviyesinin artmasına paralel olarak bu tip ürünlere yönelik talebin artması beklenmektedir.

Pazarın yapısına baktığımızda ise dünyaca ünlü firmaların geniş paylara sahip olduğunu görülmektedir. Yerli firmalar yabancı firmalarla rekabet edecek düzeyde değildirler. Pazarda standart ürünlerin payı yaklaşık %40, ekonomik ürünlerin payı yaklaşık %50, üst düzey ürünlerin payı ise %10'dur. Büyük firmalara, bu firmaların markalarına ve sahip oldukları pazar paylarına bakıldığında ise, lider Procter & Gamble firması Ariel, Tide, Bonux Mif, Ace ve Lenor markaları ile pazarda %32'lik paya sahiptir. İkinci sırada yer alan Henkel firması Persil, Losk, Pemos, Rex, Laksa, Sil ve Vernel markaları ile Gürcistan deterjan pazarında %9'luk bir paya sahiptir.

Gürcistan'da faaliyet gösteren Türk firmalarına baktığımızda ise özellikle Hayat Kimya ve Başer Kimya sahip oldukları ciddi pazar payları ile öne çıkmaktadırlar. Hayat Kimya Bingo ve Bingola markaları ile yakaladığı %8,5'luk pazar payı ile Procter & Gamble ve Henkel'in ardından 3. sırada yer almaktadır. Başer Kimya ise Alfa markası ile %7,6'lık bir pazar payı yakalamıştır.

Sıvı deterjanlarda da, yine pazarın güçlü firmalarının etkinliği gözlemlenmektedir. Procter & Gamble firması, Fairy ve Gala markaları ile %35'lik pazar payına sahiptir. Henkel firması ise, Pril, Pemulox ve Somat markaları ile %14, Başer Kimya, Alfa ve Tek markaları ile %10 pazar payına sahiptir. Ürünler genellikle 0,5 litrelik şişelerde satılırken, 2008 sonrasında ise 1 litrelik ürünler pazara sunulmuştur.

Tablo-9: Gürcistan'ın Deterjan İthalatı

ÜRÜN	2007	2008	2009	2010
340211- Yüzeý aktif organik maddeler, anyonlu olanlar	176.578	410.902	375.646	523.444
340212- Yüzeý aktif organik maddeler; katyonlu olanlar	104.143	60.573	151.555	167.023
340213- Yüzeý aktif organik maddeler; iyonlu olmayanlar	22.552	40.026	166.014	129.756
340219- Diđer yüzeý aktif organik maddeler	193.098	369.354	19.769	146.530
340220- Yüzeý aktif diđer organik müstahzarlar (perakende)	17.677.133	23.962.370	22.406.483	27.190.982
340290- Diğer yıkama, temizleme müstahzarları	7.828.483	5.417.706	2.820.131	1.563.979
Toplam	26.001.987	30.290.931	25.939.598	29.721.714

Kaynak: Birleşmiş Milletler, www.undata.org, Erişim Tarihi: 17.06.2012

Gürcistan'ın deterjan ithalatının bileşenlerine yakından bakıldığında özellikle perakende şeklinde tedarik edilen yüzeý aktif müstahzarların toplam ithalatın önemli bir kısmını oluşturduğu görülmektedir. Ayrıca son 4 yıllık zaman diliminde toplam ithalatın yaklaşık yüzde 65 oranında arttığı görülmektedir. Bu artış, özellikle artan gelir seviyesine bağlı olarak daha fazla talep edilen lüks tüketim mallarına bağlanabilir. Gün geçtikçe gelişen Gürcistan ekonomisi ve buna bağlı olarak artan kişi başına düşen gelir ve çamaşır makinesi kullanımı dikkate alındığında lüks temizlik malzemelerine talebin artacağı öngörülebilir.

2.1. Gürcistan'ın Türkiye'den Deterjan İthalatı

Türkiye'nin Gürcistan'a yaptığı deterjan ihracatının yıllar geçtikçe sürekli bir artış gösterdiği gözlemlenmektedir. 2007 yılında yaklaşık 2 milyon dolar seviyesinde olan toplam ihracat rakamı 2011 yılına gelindiğinde 16 milyon doları aşarak, 2007 yılına göre yaklaşık yüzde 800'lük bir artış göstermiştir.

Tablo-10: Türkiye'nin Gürcistan'a Deterjan İhracatı*

ÜRÜN	2007	2008	2009	2010	2011	2012**
340211- Yüze aktif organik maddeler, anyonlu olanlar	198.630	278.321	127.861	496.882	555.221	103.616
340212- Yüze aktif organik maddeler; katyonlu olanlar	7.985	7.985	3.779	4.553	11.938	602
340213- Yüze aktif organik maddeler; iyonlu olmayanlar	17.386	44.764	46.148	33.200	66.656	4.896
340219- Diğer yüze aktif organik maddeler	30.838	46.874	51.720	54.183	99.421	46.582
340220- Yüze aktif diğer organik müstahzarlar (perakende)	1.282.482	7.396.136	10.775.875	13.280.538	15.130.449	3.880.214
340290- Diğer yıkama, temizleme müstahzarları	305.211	439.316	227.240	268.428	586.905	121.080
Toplam	1.842.532	8.213.396	11.232.623	14.137.784	16.450.590	4.156.990

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr, Erişim Tarihi: 28.05.2012

* Değerler ABD Doları cinsindedir.

** Ocak – Şubat aylarını içermektedir.

İthalatın detaylarına bakıldığında, Gürcistan'ın toplam deterjan ithalatının özellikleri, Türkiye'den ithal ettiği ürünlerin bileşimi ile örtüşmektedir. Perakende olarak satılan yüze aktif müstahzarlar Gürcistan'ın Türkiye'den yaptığı ithalatın büyük kısmını meydana getirmektedir. 2011 yılında yapılan 16 milyon doları aşkın deterjan ithalatının neredeyse tamamını bu ürün grubu oluşturmaktadır.

3. PAZAR ile İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Gürcistan nüfusunun yaklaşık yarısı kırsal kesimde yaşamaktadır ve tüketimlerinin büyük kısmı temel ihtiyaç maddelerine yöneliktir. Şehir nüfusu ise gün geçtikçe artmaktadır ve yükselen gelir seviyesi ile birlikte harcama alışkanlıklarında değişiklikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Şehirlerde yaşayan bu gelir seviyesi yükselen gruplar harcamalarında lüks tüketim mallarına yönelmeye başlamışlardır. Özellikle harcama seviyesinin en yüksek olduğu yer başkent Tiflis'tir.

Gürcü halkı tüketim alışkanlıkları konusunda tutucu olarak değerlendirilebilir. Uzun süredir kullandıkları ürünleri değiştirme eğiliminde değildirler. Bu durumdan dolayı Gürcistan pazarına erken giren firmaların diğer firmalara göre avantajlı olduğu söylenebilir. Reklam da Gürcistan pazarından önemli bir faktördür. Doğru reklam stratejileri ile hedef kitleye doğrudan hitap eden reklam kampanyaları, satışları ciddi ölçüde etkileyebilir.

3.1. Gürcistan İle Ticarete Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Gürcistan'da döviz bozdurma konusunda sorunlar yaşanmamaktadır. Yeterli sayıda özel döviz bürosu hizmet vermektedir. Ayrıca otellerde ve büyük marketlerde de döviz bozdurma işlemleri yapılmaktadır ancak buralardaki kur normal kurdan biraz farklıdır. Türk vatandaşları Gürcistan'da 90 güne kadar vizesiz kalabilirler. 90 günden sonrası ise vizeye tabidir. Ülkede bankalar 10.00-17.00 saatleri arasında hizmet vermektedir.

İşadamlarının yaşadıkları sıkıntıların başında ise özellikle Gürcü görevlilerin suiistimalleri ve keyfi uygulamaları gelmektedir. Uygulamaların şeffaf olmaması, yönetmeliklerin çok sık değişmesi ve memurların yorumlarına açık olması da özellikle bürokratik alanda yaşanan sıkıntıların başında gelmektedir. Gümrüklerden çok miktarda kaçak ürünün giriş yapabiliyor olması özellikle vergisini ödeyip ülkeye ürünlerini sokan tüccarlar için ciddi bir haksız rekabet ortamı yaratmaktadır. Bundan dolayı bazı firmalar mağdur olabilmektedir. Gümrüklerde ve yol üzerindeki başka kontrol noktalarında gümrük görevlilerinin ve polislerin keyfi ücretler talep ettikleri konusunda şikayetler dönem dönem dile getirilmektedir.

3.2. Dış Ticaret Mevzuatı, Gümrük Vergileri, Harçlar

2003 yılında meydana gelen yönetim değişikliğinin ardından daha liberal ticaret politikaları uygulamaya başlayan Gürcistan'da vergi mevzuatının basitleştirilmesi yönünde adımlar atılmıştır. Yeni vergi kanunu ile hem mevzuat basitleştirilirken hem de bazı vergiler

kaldırılmıştır. Yapılan son değişikliklerle ÷lkede yüzde 5 ve yüzde 12 olmak üzere iki tip g÷mr÷k vergisi uygulanmaya başlanmıştır. Diğer taraftan, 2006 yılı Nisan ayında G÷rcistan'da yürürlüğe giren yeni g÷mr÷k prosedürü ile g÷mr÷kleme aşamasındaki işlemler oldukça basitleştirilmiştir. Bu çerçevede, daha önce g÷mr÷kleme işlemleri sırasında alınan harç kaldırılmıştır.

İthalat işlemleri için G÷rcistan Dış Ticaret Mevzuatı kapsamında talep edilebilecek bilgi ve belgeler ise şunlardır:

- G÷mr÷k işlemleri için yetki belgesi (önceki mevzuata göre g÷mr÷k işlemlerini yürütecek aracının mevcudiyeti zorunlu olmakla birlikte, yeni prosedürde bu zorunluluk bulunmamaktadır).
- Taşıma belgeleri (CMR ya da TIR Karnesi),
- Ticari ilişkilerde bulunan taraflar arasındaki anlaşma,
- İthalatçının vergi mükellefi olduğuna dair resmi belge,
- Fatura,
- Menşe sertifikası,
- Uygunluk sertifikası (ithalatı yapılan mal için uygunluk sertifikası gerekiyorsa),
- Lisans veya izin belgesi (ithalatı yapılan mal için özel izin veya lisans gerekiyorsa),
- Veteriner Belgesi (önceden hayvansal ve bitkisel ürünler için ayrı ayrı istenen belgeler tek dokumanda birleştirilmiştir).
- Petrol ürünleri, akaryakıt, tütün mamulleri, alkollü içkiler, renkli ve renksiz hurda metal, otomobil vb. bazı ürünlerde hem ithalatta hem ihracatta bandrol ve özel izin uygulamasına tabidir.

Türkiye ve G÷rcistan arasında 21 Kasım 2007 tarihinde imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması 1 Kasım 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşmayla iki ÷lke arasındaki ticaret tercihli olarak yürütölmeye başlanmıştır. Aşağıda belirtilen tarım ürünleri dışında, Türkiye Cumhuriyeti menşeli ürünlerin G÷rcistan'a girişinde uygulanan g÷mr÷k vergileri ve eş etkili vergiler anlaşmanın yürürlüğe girdiğı tarihten itibaren kaldırılmıştır.

Tablo-11: Türkiye'den İthalatı Gümrüğe Tabi Ürünler

CN Kodu	Ürün Tanımı
01 05	Canlı kümes hayvanları horozlar, tavuklar ("Gallus Domesticus" türü) ördekler, kazlar, hindiler ve beç tavukları gibi evcil türler
02 04	Koyun ve keçi etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)
04 01	Süt ve krema (konsantr edilmemiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içermeyenler)
04 07	Kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları (kabuklu, taze, dayanıklı hale getirilmiş veya pişirilmiş)
04 09	Tabii bal
07 02	Domates (taze veya soğutulmuş), (sadece 1 Haziran-31 Ekim döneminde)
07 11	Geçici olarak konserve edilmiş fakat bu halleriyle derhal yenilmeye elverişli olmayan sebzeler (örneğin; kükürt dioksit gazı kullanılarak salamurada, kükürtlü su içinde veya diğer koruyucu eriyikler içinde)
08 02	Diğer kabuklu meyveler (taze veya kurutulmuş)(kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)
08.05 (0805.50 hariç)	Turunçgiller (taze veya kurutulmuş)
08.06 (0806.20 hariç)	Üzümler, taze
0808.10	Elma, taze
08 12	Geçici olarak konserve edilmiş fakat bu halleri ile derhal yenilmeye elverişli olmayan meyveler ve sert çekirdekli meyveler (örneğin; kükürt dioksit gazı kullanılarak salamurada, kükürtlü su içinde veya diğer koruyucu eriyikler içinde)
09 02	Çay (aromalandırılmış olsun olmasın)
24 01	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri
24 02	Tütün veya tütün yerine geçen maddelerden yapılmış purolar, uçları açık purolar, sigarillolar ve sigaralar

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı İhracat Bilgi Platformu, <http://www.ibp.gov.tr/pg/section-pg-ulke.cfm?id=G%C3%BCrcistan>,

Erişim Tarihi: 22.05.2012

4. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Gürcistan halkının deterjan tüketimi özellikle artan gelire paralellik göstermektedir. Otomatik çamaşır makinelerinin kullanımı arttıkça bu makinelerde kullanılan deterjanlara da talep artmaktadır. Özellikle yeni nesil deterjanların (jel, tablet) da piyasada tüketime sunulması ile birlikte bu yeni ürün tipine yönelik bir farkındalık oluşmuştur. Kentlerde bu ürünlere yönelik talebin artması özellikle doğru reklam kampanyaları ile birlikte etkin bir şekilde değerlendirilebilir.

Ülkede iş yapmayı düşünen işadamlarının uzun vadeli planlar yapması yerinde olacaktır. Çünkü Gürcistan'da zaman zaman yaşanan siyasi ve ekonomik sorunlar işadamlarına geçici sorunlar yaşatabilmektedir. Ancak özellikle son 2 yılda önemli bir istikrar yakalayan Gürcistan geçmiş dönemlere kıyasla görece daha öngörülebilir bir pazar olarak yatırımcılarımızın ve ihracatçılarımızın önünde durmaktadır.

Kendi markasıyla Gürcistan pazarına girmek isteyen ihracatçılarımız için yerel irtibatlar çok önemlidir. Özellikle büyük şehirlerde bulunan toptancılarla ya da büyük marketlerle irtibat sağlamak hem talebin devamlılığı açısından hem de ödemelerde sorunlar yaşanmaması açısından oldukça önemlidir. Ayrıca Türk üreticilerinin üreteceği ileri teknoloji deterjanlar için uygun pazar da bu bölgelerdedir. Çünkü kırsal alanlarda otomatik çamaşır makinesi kullanım hala çok azdır ve dolayısıyla matik deterjanlar için de talep bu ölçüde düşüktür.

Piyasada etkin bir konuma sahip olan büyük çok uluslu şirketlerin hemen ardından pazarda en büyük paya sahip olan Türk firmaları göstermiştir ki, üreticilerimizin Gürcistan'da tutunması ve pazar paylarını genişletmesi mümkündür. Ancak doğru stratejiler izlemek, güvenilir yerli partnerlerle hareket etmek ve Gürcü halkının tüketim alışkanlıklarını dikkate almak, başarılı olmak için önem arz eden noktalardır.

5. ÖNEMLİ KURUMLARIN İLETİŞİM ADRESLERİ

Gürcistan'da iletişime geçebilecek kurumların iletişim bilgileri ve sağlamış olduğu bilgiler Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo-12: Önemli Kurumların İletişim Bilgileri

Bilgi	Açıklama	
T.C Tiflis Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği	Adres	35, Chavchavadze Ave. Tiflis / Gürcistan
	Telefon	+995 322 25 12 89 / 25 13 36
	Faks	+995 322 25 12 98
	E-Posta	tiflis@ekonomi.gov.tr
Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı	Telefon	+995 322 99 11 17
	Web Sitesi	www.economy.ge/
	Sağlanan Bilgi	Dış Ticaret İstatistikleri, İhale Duyuruları, İhracat Mevzuatı, İthalat Mevzuatı, Sanayi Sektörü Haberleri, Tarım Sektörü Haberleri, Ülke Bilgisi, Üretim İstatistikleri, Yatırım Mevzuatı
Gürcistan Yatırım Ajansı	Adres	12 Chanturia Street, 0108 Gürcistan
	Telefon	+995 322 433 433/106 390
	E-posta	enquiry@investinggeorgia.org / www.investinggeorgia.org
	Sağlanan Bilgi	Ülke Bilgisi, Yatırım Mevzuatı
Gürcistan Ticaret ve Sanayi Odası	Adres	29, Berdznis Cad., 0114 Tiflis, Gürcistan
	Telefon	+995 32 272 07 10
	Faks	+995 32 272 31 90
	E-Posta	info@gcci.ge
Türk-Gürcü İşadamları Derneği	Adres	Chavchavadze No:37 Tiflis – Gürcistan
	Telefon	+995 32 2234313 +995 577 180202
	E-Posta	gurtiad@gurtiad.ge

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İhracat Bilgi Platformu, <http://www.ibp.gov.tr/pg/section-pg-ulke.cfm?id=G%C3%BCrcistan> (Erişim Tarihi: 22.05.2012)

Economy Profile: Georgia, *Dünya Bankası*, 2012.

External Trade Tendencies of Georgia in 2011, *Gürcistan Ulusal İstatistik Ofisi*, 2011, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng> (Erişim Tarihi: 11.06.2012)

Gürcistan Ülke Raporu, *T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi*, Ankara, Nisan 2011.

Gürcistan'ın Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye ile Ekonomik-Ticari İlişkileri, *T.C. Tiflis Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği*, Eylül 2010.

Kimyevi Maddeler Ve Mamulleri Sektörü 2009 Yılı Ocak – Haziran Dönemi İhracatının Değerlendirmesi, *T.C. BAŞBAKANLIK Dış Ticaret Müsteşarlığı*, Ankara, 2009.

Temizlik Maddeleri Raporu, *T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi*, Ankara, 2008.

Türkiye Kozmetik Ve Temizlik Sanayii Ürünleri Sektör Raporu, *Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Türkiye Kozmetik ve Temizlik Ürünleri Sanayii Meclisi*, Ankara, 2008.

Country Report Georgia, *Economist Intelligence Unit*, Aralık, 2011.

Birleşmiş Milletler, <http://data.un.org/> (Erişim Tarihi: 17.06.2012)

Gürcistan Yatırım Rehberi, <http://www.investmentguide.ge/> (Erişim Tarihi: 15.04.2012)

Gürcistan Ülke Raporu, <http://www.scribd.com/doc/53240254/Gurcistan-Ulke-Raporu-KOSGEB>

Merkezi Haberalma Teşkilatı (CIA), <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html> (Erişim Tarihi: 21.05.2012)

Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 28.05.2012)

